

Kompletterande promemoria till betänkandet "Livsmedelsberedskap för en ny tid" (SOU 2024:8)

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får lämna följande synpunkter.

I promemorian föreslås en ny lag om beredskapslagring i livsmedelskedjan. Förslaget är ett alternativ till det förslag som tidigare lämnats i betänkandet "Livsmedelsberedskap för en ny tid" (SOU 2024:8).

TU begränsar sitt yttrande till den föreslagna lagens bestämmelse om tystnadsplikt och om att begränsa meddelarfriheten.

Tystnadsplikten

I promemorian föreslås att det ska finnas beredskapslager av varor i livsmedelskedjan. TU delar bedömningen att uppgifter om var dessa lager finns, vilka varor de innehåller och vilka företag som har uppgifter inom ramen för beredskapslagringen kan vara känsliga från säkerhetssynpunkt.

I promemorian konstateras också att befintliga bestämmelser i 18 kap. 13 § och 15 kap. 2 offentlighets- och sekretesslagen (OSL) redan ger det skydd som behövs i det allmännas verksamhet som rör beredskapslagren.

Promemorians förslag innebär dock att även enskilda företag ska kunna hålla beredskapslager och att många enskilda, som inte omfattas av offentlighets- och sekretesslagstiftningen, kan komma att ha tillgång till information som inte bör föras vidare. Mot den bakgrunden föreslås en särskild bestämmelse om tystnadsplikt för dessa fall.

TU har inget att invända mot att en bestämmelse om tystnadsplikt införs, men vill ifrågasätta dess utformning. Det anges att tanken är att den ska ge ett sekretesskydd som motsvarar bestämmelsen i 18 kap. 13 § OSL. Denna bestämmelse är utformad med ett rakt skaderekvisit. Det är endast "om det kan antas" att ett röjande av en uppgift skulle motverka det allmännas möjligheter att förebygga och hantera fredstida kriser som sekretessen ska gälla.

Bestämmelsen om tystnadsplikt i den föreslagna lagen (§ 13) saknar skaderekvisit och är mera kategoriskt utformad genom att förbjuda röjande av uppgifter om ”förhållanden av betydelse”.

TU vill därför ifrågasätta om inte bestämmelsen bör utformas på ett annat sätt, så att det inte råder en diskrepans mellan dem som är verksamma inom det allmänna och dem som verkar inom privata verksamheter.

Meddelarfriheten

I promemorian anförs att ”stor återhållsamhet bör iakttas” om man överväger att begränsa meddelarfriheten. Det anges också att faktorer som då ska beaktas är sekretessens styrka. TU instämmer i detta.

Eftersom sekretessen enligt 18 kap. 13 § OSL har företräde framför meddelarfriheten så föreslås det dock i promemorian att detsamma ska gälla för bestämmelsen (§ 13) om tystnadsplikt i den nya lagen.

Enligt TU:s mening kan det finnas en lagteknisk logik i det, men det övertygar inte i fråga om behovet. Som ovan angetts så har bestämmelsen i 18 kap. 13 § ett rakt skaderekvisit, d v s med en presumtion för offentlighet. Och det tillhör ovanligheterna att tystnadsplikten enligt sekretessbestämmelser med raka skaderekvisit ges företräde framför meddelarfriheten (jfr ovan om ”sekretessens styrka”).

TU avstyrker därför förslaget och förordar i stället att den tystnadsplikt som följer av 18 kap. 13 § utformas så att meddelarfriheten inte begränsas.

Stockholm den 14 november 2025

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist